

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE “ESPÍRITU FEDERAL” DE PASQUAL MARAGALL
MIQUEL ICETA, Ateneu Barcelonès, 4 de novembre de 2009

En primer lloc vull agrair l'editorial RBA per demanar-me que participés en la presentació d'aquest llibre.

Han de saber que la meva primera reacció quan m'ho van proposar va ser dir que no. I no ho deia per manca d'afecte a l'autor ni a l'editorial. I menys quan em van comentar quin era el contingut del llibre. La primera reacció va ser dir no perquè em veia incapaç d'afegir res a les reflexions del llibre, que ja coneixia perquè la majoria de les intervencions que conté les havia sentit el primer cop de ser pronunciades i, totes elles, les havia llegit després amb gran interès. Però, com els deia, no pensava que fos capaç d'afegir-hi res. Saber que també intervindrien en aquest acte Ferran Mascarell i Javier Pérez Royo, va esvaïr el meu temor perquè estava convençut, com així ha estat, que ells sí, hi afegirien valor.

Abans de seguir permetin-me una petita anècdota. Fa un parell d'anys, un editor amic em va demanar que escrigués un llibre. Jo, ben cofoi, li vaig dir de seguida que sí. I li vaig engegar: ja el tinc escrit! Podríem aplegar les meves intervencions parlamentàries, algun article i alguna conferència ja pronunciada. L'editor, bon editor i molt amable, em va dir: Miquel, els llibres que són reculls de conferències no funcionen.

Era, ara ho sé, un bon amic. Un llibre que recollís les meves conferències no hagués funcionat. El llibre que avui presentem, sí. Els diré més. És un llibre per llegir i per tenir. Per aprendre. Per entendre el que ha passat. I per saber què ha de passar. Hi ha un fil conductor rotund, clar. Ningú no dubta que el President Pujol ha tingut i té una idea de Catalunya.

Després de llegir aquest llibre ningú no pot dubtar que el president Maragall ha tingut i té un projecte per Catalunya, per Espanya i per Europa.

Per tant i en segon lloc, gràcies novament a l'editorial, en aquesta ocasió per haver decidit publicar aquest llibre i per haver-ho fet en castellà. Qui vulgui saber què volíem, què volem i què voldrem, els catalanistes federals, ja sap on trobar-ho. Aquí. En aquest llibre.

Sóc dels que creu que en les presentacions d'un llibre, més que fer-ne un resum, el que cal és donar motius per llegir-lo. Convé que la gent el compri, el llegeixi, i com deia abans, el tingui, perquè hi pugui recórrer sempre que calgui.

L'autor, el president Maragall, en Pasqual, és un triomfador. Va guanyar la batalla de Barcelona, va acabar guanyant la batalla de l'alternança de les esquerres catalanistes i la batalla de l'Estatut. Certament aquesta és una batalla que encara continua. Però la iniciativa d'elaborar l'Estatut, la tenacitat per aprovar-lo, la paciència per negociar-lo i la valentia de defensar-lo són batalles guanyades pel president Maragall i els que d'una forma o altra, des de les files socialistes o des d'altres posicions polítiques l'hem acompanyat en el trajecte.

Crec que també el president Maragall, tot i que en algun moment del prefaci del llibre ell sembla dubtar d'això, ha guanyat també la batalla federal.

Permeteu-me que llegeixi un fragment de l'article "El diálogo con Cataluña" d'Andrés de Blas Guerrero, personalitat prou coneguda pels

que ens interessem per l'encaix de Catalunya a Espanya i exponent d'unes posicions que, com comprovareu fàcilment, no són precisament les de Pasqual Maragall. L'article és de la setmana passada, del 28 d'octubre, i va sortir publicat a El País.

“Desde Cataluña se estaría ofreciendo otro modelo de “España plural” que formaría el núcleo del discurso catalanista a lo largo de los siglos XIX y XX y que todavía tendría significativos defensores en estos inicios del siglo XXI”. [Això, Pasqual, va per tu]

“Creo que los defensores de la nación y el Estado de España ajenos a la vida catalana tenemos que hacer un esfuerzo por superar algunas de nuestras justificadas reticencias a este otro modelo de España que se nos ofrece. A lo largo de nuestra vida contemporánea hemos conocido estrategias y tácticas para hacer más aceptable el proyecto nacionalista catalán. Hemos observado los esfuerzos de un catalanismo político por extender el discurso federalizante al conjunto de España. Y nunca hemos tenido la certeza de si se trataba de un avance hacia la “España plural” o de un movimiento que hiciese más fácil el objetivo maximalista del nacionalismo catalán”.

“El diálogo entre dos concepciones de España no se va a resolver con la imposición de una interpretación liberal española o de una visión “pluralista” por parte del catalanismo político. Sería necesario proceder a un compromiso que el grueso de los españoles creíamos haber alcanzado con la Constitución de 1978. Desde luego que el texto constitucional vigente es todo un desmentido de la supuesta inamovilidad en nuestras convicciones liberal-democráticas de signo hiperespañolista”.

En todo caso, si el diálogo debe ir más allá.. [sí, sí, he llegit bé]

“En todo caso, si el diálogo debe ir más allá, será cosa de ponernos a la labor. Pero lo que no pueden pretender nuestros interlocutores catalanistas es que el primer paso de este diálogo sea la aceptación lisa y llana de la totalidad de sus puntos de vista. Por supuesto que ellos tienen buenas razones a su favor, como nosotros las tenemos a favor de la defensa de la secular unidad nacional española. Ante unas posiciones encontradas de tal magnitud, solamente el diálogo paciente y reposado puede ser el tratamiento adecuado para el problema”.

Senyores i senyors, això ho dic jo: “el asunto no está zanjado”.

I que la batalla l’ha guanyat Pasqual Maragall, i no cap altra persona, queda demostrat, per exemple, si llegiu un llibre molt recent de Luis Fajardo Spínola editat per Civitas-Thomson Reuters, que es titula “¿Hacia otro modelo de Estado? Los socialistas y el Estado autonómico”. En aquest llibre, molt crític amb l’evolució de la política territorial dels darrers anys, s’explica com la tenacitat federal de Pasqual Maragall i el concepte d’Espanya plural abraçat de forma tímida per Zapatero han substituït la vella doctrina autonomista del socialisme espanyol.

Però la batalla federal, com la batalla per l’Estatut, no ha acabat. La meva tesi és que Maragall ha guanyat les dues batalles perquè va gosar plantejar-les i les ha guanyat fins avui en quant a resultats. Si a algú li’n faltaven proves em remeto a l’acord d’inversions públiques de l’Estat a Catalunya i al nou model de finançament autonòmic, impensables sense l’Estatut de Maragall.

Queden coses pendents, sens dubte.

Fins i tot hi ha avenços reversibles, sens dubte.

Però l'horitzó està fixat per Maragall, està escrit en aquest llibre.

Tres perles:

“No se trata solamente de que Cataluña sea una nación dentro del Estado español. Es que Cataluña tiene una visión propia de lo que es España. España es una nación de naciones y el Estado español, un Estado de carácter federal”.

“La propuesta de Cataluña se ha hecho con sentido de Estado y de España. Se ha hecho para seguir estando en España, para que decir España en Cataluña o Cataluña en España no provoque recelos ni aquí ni allá, y para poder tener sentimientos compartibles y compartidos”. [Tot això dit al Senat]

I això dit al Parlament: “El gran reto económico y político que tenemos: cambiar el marco en el que estamos. No solamente hablar de nosotros y ellos, no, no; es que nosotros somos ellos, también. Y en la medida en que lo somos, queremos cambiar un poco eso a lo que pertenecemos”.

Toma, castaña. Amb perdó.

La nació, les nacions d'en Pasqual són com la que descrivia Josep Pallach: “La nació no és per a nosaltres ni un fet diví, ni tan sols una dada indestructible de la natura humana. És un fet històric, social, sotmès a totes les sinuositats del fer i desfer dels homes”.

Ho he dit. Maragall és un guanyador. Va guanyar els Jocs, l'Estatut i també l'Alzheimer. Ja l'ha guanyat. Perquè li ha dit el nom a la cara. Primer li deia Eisenhower i ara Alzheimer. Li ha llençat el guant a la cara, amb la seva Fundació. I també ens repta als altres, a la seva família, als seus amics, als que ens considerem companys seus, a tots els ciutadans. Aquí em teniu, ens diu. Aquí la teniu, a aquesta malaltia. Jo la combatré, vosaltres la vencereu. Per això Maragall també ha guanyat aquesta batalla.

Ha guanyat perquè ha combatut i no ha defallit. Ha gosat dir a les coses pel seu nom. "A España la llamamos España, y al federalismo, federalismo", diu. "España será federal o no será". El combat i la victòria són seus. I ara, permeteu-me que us ho digui, i que ho digui davant seu, ara la feina és nostra. I el llistó, no cal dir, està ben alt.

Ha dibuixat el camí, l'ha descrit, hi ha posat els mots, i també anotacions al marge del mapa. Hi ha posat passió, tenacitat, somriure, paraula i fermesa.

Quin país aquest en que a la tenacitat se la titlla de tossuderia.

Quin país aquest en que l'audàcia se li diu maragallada.

Maragall ha guanyat perquè no s'ha resignat. Ha guanyat la batalla de les idees, i també el cor i l'afecte de moltes persones. Ha trencat motlles, s'ha anticipat, ha estat més sherpa que home de cordada. D'ell n'hem après quan coincidíem però també quan discrepàvem. I fe de Déu que hem discrepat.

També ha guanyat perquè de la teoria n'ha fet acció i de l'acció n'ha fet teoria. I també ha guanyat en haver recuperat part d'una història oblidada.

La història dels federals, la dels catalans federals i la dels castellans federals.

Aquí la teniu: “Contrariamente a lo que con frecuencia se afirma, los Reyes Católicos no hicieron la unidad española. No la hicieron ellos ni la ha hecho nadie, porque España no es ni ha sido nunca una, sino varia. La nación española, que por lo menos desde el Renacimiento existe como innegable realidad, ha sido en el pasado y sigue siendo en el presente un conjunto de pueblos”.

“La concepción nacional pluralista –una y varia a la vez– tiene, pues, en España hondas raíces que arrancan de su geografía, de sus primitivos pobladores y su desarrollo histórico, sin parangón con los de la vecina Francia, de la que tan terca como impropriamente nos hemos empeñado en copiar la idea nacional”.

“Entre el dogma de la España una y el que niega a España condición nacional, está la realidad viva de la nación española y de todos sus pueblos; y aunque hasta la fecha la idea de nación compuesta o de *nación de naciones* no había sido estudiada sistemáticamente ni expuesta como concepción teórica, su búsqueda en la historia conjunta de los pueblos hispanos nos descubre que desde hace mucho tiempo se estaba gestando en el espíritu de los españoles, donde a veces apunta espontáneamente”.

“Si España es una nación de naciones, la estructura del Estado a ella adecuado es naturalmente la federal, que permita y garantice el desarrollo de cada uno de sus pueblos dentro del conjunto, y el fortalecimiento de éste con el de sus diversas partes”.

Podria seguir llegint, però no cal. En Pasqual ja sap qui estic citant: Anselmo Carretero y Jiménez. Nascut a Segòvia, va viure molts anys a León, militant del PSOE, exiliat a Mèxic i, no cal dir, federalista.

Maragall és fill d'una història, de la que no solament no renega sinó que orgullosament reivindica. També amb això ens mostra un camí. No sempre fàcil, però un camí d'honor. La fidelitat als orígens. La voluntat d'arriscar, la duresa quan cal i la flexibilitat que convé. El jonc o el bambú. Canya i carícia, depèn.

Parlava en Pasqual de descentralitzar les institucions de l'Estat. I va veure en el seu mandat com s'instal·lava a Catalunya la Comissió del Mercat de les Telecomunicacions.

Ai làs, no hem vist encara la reforma del Senat, imprescindible en el model federal maragallià. La veurem, la farem. Espanya la necessita, més encara que Catalunya.

Estem veient el creixement de l'euroregió. Els ponts amb els territoris de la mateixa parla, com se digui, com li diguin, de parla catalana.

Estem veient el futur d'una nova Espanya en xarxa, abandonant l'esquematisme radial (també en això inadequada còpia de França), quan comença a bellugar el corredor mediterrani i s'alçarà l'aeroport amb

gestió de proximitat i també empresarial, com Maragall l'ha volguda sempre.

Lluny i superat el 50-25-25, però sense arribar encara al 40-30-30 i no solament per culpa de l'Estat, ja m'enteneu.

Això és Maragall, ambició amb avenços. Vista llarga i treball a peu d'obra. ¿Serem capaços de prosseguir el camí? Ells ens regala, amb aquest llibre, el full de ruta. A nosaltres ens toca ara l'esforç i l'encert.

Moltes gràcies.